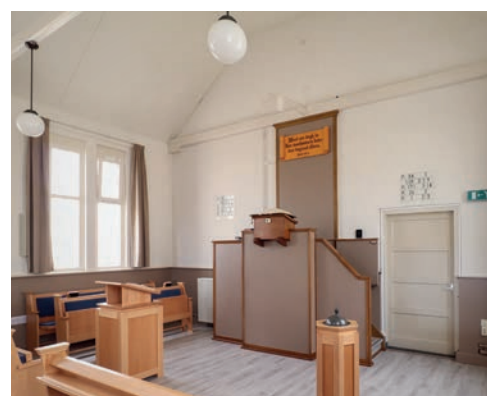




KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER



Gereformeerde Gemeente Nisse

30/04/2020
jaargang 98

nr **31**

Op 31 augustus 1962 overlijdt ouderling A. Fierloos te Nisse, in de leeftijd van 86 jaar. Vanaf 1922 heeft hij de gemeente in het ambt gediend, eerst twaalf jaar als diaken, daarna als ouderling. In 'Kerkelijk Nieuws' van 7 september 1962 wordt hij door de kerkenraad herdacht. Deze schrijft onder meer: 'Voor zichzelf mocht hij veel onderworpen zijn aan de wil des Heeren. Wel klaagde hij veel over het inwonend bederf.'

Hij zei weleens: 'Ik dacht vroeger dat oude mensen door minder zonden werden aangevallen dan jonge mensen, maar nu ervaar ik het anders'. (...) Hij heeft nu de eeuwige sabbat mogen aanvangen, waarvan hij in beginsel hier wel eens iets genieten mocht. Op de catechisatie te Goes, bij de behandeling van Zondag 33 over de waarachtige bekering, heeft de Heere hem stilgezet en mocht hij schuldenaar voor God worden'.

De HEERE de Rechter

Dit hoofdstuk is Mozes' afscheidslied. Maar het is veel meer dan een afscheidsrede, want het is ook een profetische oproep.

Want de HEERE zal aan Zijn volk recht doen, en het zal Hem over Zijn knechten berouwen; want Hij zal zien dat de hand is weggegaan, en de beslotene en verlatene niets is.

Deuteronomium
32:36

‘Geeft onze God grootheid!’ (vers 3). Daar is alle reden voor. Zijn werk is immers volkomen. Er is nooit iets verkeerd in Gods handelen. Alle schande ligt altijd op ons. En Israël handelde niet alleen onwijs, maar uiterst schandelijk met hun (verbonds)Vader (vers 6). Om die schande van het volk in het daglicht te stellen, zingt Mozes eerst over Gods grootheid (vers 7-14). Hij kan Hem niet hoog genoeg prijzen. Kunnen wij ook niet zo’n lied zingen? De geschiedenis van Nederland is vol van het handelen van God. Hoe bevoorrecht zijn wij (geweest)! Duizenden stemmen hebben in ons land Gods Woord verkondigd! De leer naar de Godzaligheid heeft in ons land gedropen als een regen en heeft de bodem van ons land gedrenkt (vers 2). Nog staan de bliken daarvan in onze boekenkast. En in de meeste dorpen en steden bepalen nog grote kerkgebouwen het gezicht. Hoe rijk is onze geschiedenis. Maar wat is er wezenlijk nog van over?

Bevrijd van het nazi-juk

Ongetwijfeld zullen velen er deze maand aan terugdenken dat al die kerkgebouwen na de bevrijding van het nazi-juk met vele mensen waren gevuld. Het was om God te danken voor Zijn trouwe genade en Zijn berouw om ons land niet verder te laten verslinden. Mozes zong echter niet alleen op hoge toon. In vers 15 laat hij een klaaglied horen. Onvoorstelbaar wat dit bevoorrechte volk deed. Ze verlieten God en versmaadden de Rotssteen van hun heil. Ze

pleegden geestelijk overspel met afgoden. Gruwelijk toch! Ze vergaten waar zij als volk vandaan kwamen. Het geschiedenisboek van hun land stond ongeopend in de boekenkast of ver weg op zolder (vers 15-18).

Mensen die God vergeten, moeten niet verbaasd zijn als Hij slaat! Wat echter veel meer verbazend is? Dat Hij eerst zó lang lankmoedig en zó geduldig heeft gewacht. Ongetwijfeld met groot verdriet heeft Mozes dit gedeelte van zijn afscheidsrede gezongen (vers 19-35). Lees deze verzen alstublieft nog eens door.

Nederland en Israël

Valt het u ook op? Het lijkt wel alsof Mozes het over het jaar 2020 had. Maar dat kan toch niet? En Nederland is Israël toch niet? Nee, maar Nederland is wel een bevoorrecht land, zoals Israël het was. Hebben wij Gods Woord niet zoals Israël het had? Is God ons niet nabij zoals Hij met Israël was? Heeft God ons niet bevrijd uit de hand van het juk van de nazi's? Heeft God ons niet profeet op profeet gestuurd, die ons opriepen om weder te keren? Hebben wij ook niet de stem van de Zoon van God veracht? Staan wij ook niet schuldig, omdat we Barábbas mee naar huis nemen, terwijl we Jezus door de wereld laten kruisigen? Staan wij niet schuldig, als volk, vooral als kerkvolk, terwijl we delen in de zegeningen die Israël ontving?

Mozes' afscheidsrede zal velen wel te somber geweest zijn. De jongeren zullen gedacht hebben: 'Ach, die man is oud en ziet alles te donker in'. Maar Mozes zag het niet te donker in. Hoewel de waarheid over zijn volk niet werd verbloemd, mocht hij toch wijzen op de HEERE, Die trouwe houdt tot in der eeuwigheid. 'Want de HEERE zal aan Zijn volk recht doen, en het zal Hem over Zijn knechten berouwen' (vers 36a). Dit 'recht doen' is hier niet bedoeld als een daad van verdoemen, maar juist als een daad waarin God het voor de zaak van Zijn eer en van Zijn volk opneemt. Het is Zijn daad van opstaan tot verlossing en herstel van Zijn Kerk, die krachteloos geworden is door de zonde. Let er op dat God ziet dat 'de hand is weggegaan en de beslotene en verlatene niets is' (vers 36b).

ds. A.T. Vergunst,
Waupun (VS)

In dit nummer

4 Het juk
verbroken [1]

6 Een verzetsstrijder
gecapituleerd

20 Worstelen
van Jakob

- 2 De HEERE de Rechter
- 3 Leren op de school van Christus [18]
- 5 Niet sterven, maar leven
- 7 In Memoriam
- 8 Buigen onder het oordeel
- 9 De engelen, gediensstige geesten [2]
- 10 Commentaar: Exit-strategie en de kerk
- 11 Het levenseinde van zes Schotse predikanten [5]
- 12 Boeknieuws
- 13 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten
- 15 Jeugdrubriek

Leren op de school van Christus [18]

Met andere woorden: de HEERE belooft op te staan als Hij ziet dat Zijn volk krachteloos en hulpeloos op de grond zit, terwijl niemand het voor hun zaak opneemt en alle aardse goden hen in de kou laten staan.

De kerkgeschiedenis

De (kerk)geschiedenis van elke herleving van Gods zaak op aarde is als het commentaar op Mozes' afscheidslied. Dat geeft moed. Gods hand ligt zwaar op ons, op dit moment niet door menselijke oorlogskracht, maar door biologische soldaten, die de wereld platleggen. We zuchten weer om bevrijding van de vrees, van ongemak en ziekte en vooral van de dood. Het zal echter allemaal tevergeefs zijn als we onze hoop zetten op de 'vereende krachten' van medische zorg, biologische middelen, financiële injecties en sociale afstand.

Onze hoop is alleen of de HEERE nog weer wil opstaan om ons te 'rechten', zoals Hij voor de wezen en weduwen belooft te doen (Ps. 68:6). Dat zou geen verdienste van onze zijde zijn, maar alleen genade. Hij doet alles gebeuren op Zijn tijd, wanneer Hij ziet dat wij echt aan de grond zitten, niet met mooie woorden, maar met gebroken harten.

Bevrijding van de dwaasheid

Laat ons samen zuchten om Gods genade voor land en volk en deze wereld. Laten de woorden van Psalm 22:28 ons opwekken tot vurig gebed: 'Alle einden der aarde zullen het gedenken en zich tot de HEERE bekeren; en alle geslachten der heidenen zullen voor Uw aangezicht aanbidden'. Dat zal niet *zonder* ons berouw, maar ook niet om ons berouw gebeuren, want Zijn genade vloeit uiteindelijk uit het berouw van de HEERE over Zijn knechten, Zijn volk en Zijn zaak.

Wat zal dat een bevrijding zijn! Niet van de nazi's zoals in mei 1945, niet van het coronavirus in 2020. Maar een bevrijding van onze eigen dwaasheid, waarbij we steeds weer onze zaligheid in onszelf zoeken. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid die in Christus is. Zij zullen verzadigd worden.



Ralph Venning

Deel II Zuigelingen

Bekering houdt in: gevoel van zonde, verdriet, schuldbelijdenis en reformatie.

b. Verdriet en schuldbelijdenis:

De tweede stap of graad van de bekering is belijdenis van en verdriet over de zonde, zonder welke geen sprake is van ware bekering. Ik neem ze samen, omdat ze in de praktijk ook samengaan. Het is een Goddelijk verdriet dat leidt tot een volledige bekering. Dat verdriet kan niet binnen gehouden worden. Het is als vurige kolen in de boezem. Het breekt uit in schuldbelijdenissen, weklachten en zelfverfoeiing. Zoals mensen gezicht en gevoel hebben, zo worden ware boetvaardigen gekenmerkt door zuchten en kreunen. Even gemakkelijk kan een vrouw een kind baren tijdens een droom en zonder pijn, als dat een ziel zich kan bekeren zonder verdriet. Dit verdriet gaat gepaard met schuldbelijdenissen en klachten voor God.

Zo staat het ervoor bij de zuigelingen en zo komt dat bij hen tot uitdrukking. Wat hun het meeste pijn doet en wat er daarom het eerste uitkomt wanneer ze hun schuld belijden, is de bijzondere zonde waarvan ze overtuigd werden. Beluister het gebed van een nieuwe bekeerling, en ik garandeer u dat u hem droevige, droevige verhalen aan God hoort vertellen over datgene waarvan hij het eerst overtuigd werd, welke zonde het ook was, of het nu iets goeds was dat hij nagelaten had, of iets kwaads dat hij begaan had.

Ik houd het voor een onfeilbare regel dat, zodanig het zicht en het gevoel zijn, zodanig ook het verdriet en de klacht zijn. Het is met deze zielen als met kinderen die in het zand spelen. Al dat stof deert hen niet, behalve als het in hun ogen komt. De rest van het stof kloppen ze gewoon af, maar als ze zand in de ogen krijgen, gaan ze huilen. Van Paulus wordt gezegd, direct nadat hij tot bekering kwam: 'Zie, hij bidt!' Als u hem toen had horen bidden, zou u zonder twijfel droevige klachten gehoord hebben over zijn vervolging van de heiligen, iets wat hem al zijn levensdagen nabij gebleven is als een doorn in het vlees.

Het moet opgemerkt worden dat er nog veel wettische slavernij kleeft aan hun verdriet, zoals het schuim aan het goud. Ze treuren nog steeds over de zonde als iets wat tegen hen in plaats van tegen God is, als iets wat voor hen in plaats van voor God een last is. Ze klagen er meer over omdat het hun eigen vrede en zaligheid in de weg staat dan omdat het de eer van God in de weg staat, hoewel dat laatste ook wel een beetje meeweegt. Wee ons, we hebben onze eigen zielen kwaad berokkend, zo wordt het in het Oude Testament gezegd.

(wordt vervolgd)



Uit: "Leren op de school van Christus", Ralph Venning (uitg. Brevier).



Het juk verbroken [1]

‘Velen zijn er weggemaaid door de dood of in diepe ellende verkerende. De vijand was ingevallen, doch de Heere schonk een wonderlijke verlossing’.

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

ken waren de deuren al eerder gesloten, omdat de bevolking werd geëvacueerd of omdat het gebouw door inundatie in het water kwam te staan.

De bezetters traden steeds bruter op, maar wisten niet elke uiting van protest de kop in te drukken. Ze zullen niet geweten hebben hoe vaak ds. H. Ligtenberg sr. Psalm 79:6 liet zingen: ‘Ai, hoor naar hen, die in gevang’nis kwijnen...’

Toen ds. L. Rijksen op 29 augustus 1945 de eerste naoorlogse vergadering van de classis Amsterdam opende, vatte hij vijf jaar oorlogsellende in enkele zinnen samen. Op diezelfde dag vergaderde de classis Dordrecht. Daar zei ds. Chr. van de Woestijne in zijn openingswoord: ‘Veel is er gebeurd, veel verwoest, ook kerkgebouwen, doch Gods hand is gezien in het wereldgebeuren. Hij heeft gewaakt over de kerk en de verwoester verwoest’.

Onder de knoet

In die vijf oorlogsjaren was met name de laatste winter bang en benauwd. Het zuiden van Nederland was bevrijd, maar betreurde vele slachtoffers en grote verwoestingen. Het gebied ten noorden van de grote rivieren zuchtte nog onder het juk van de bezetter. Er vielen doden door Duitse acties of bij een bombardement of beschieting door de geallieerden. Tal van mannen werden als dwangarbeider weggevoerd of moesten onderduiken om daaraan te ontkomen.

Vooraf in het westen was er een groot gebrek aan voedsel en brandstof. Gemeenteleden legden te voet of op een gammele fiets lange afstanden af om eten te vinden.

Hoe kreeg je de kerk warm? In de Gereformeerde Gemeente te Moerkapelle werd overwogen eerst het klompenrek

als brandstof te gebruiken en daarna wat oude kerkbanken...

Stagnatie

De gemeenten in het bevrijde zuiden en het bezette noorden hadden slechts spaarzaam contact met elkaar, langs illegale weg. Het kerkelijk leven lag grotendeels stil. De classes vergaderden vaak niet en de Generale Synode van juni 1944 kon pas in september 1945 worden voortgezet. De Theologische School was gesloten; de studenten probeerden thuis wat te studeren, of begonnen een jaar na hun toelating pas aan de studie.

Weekdiensten werden er weinig meer gehouden, verenigingen vergaderden niet en catechisaties konden vaak geen doorgang vinden. Maar de mensen konden meestal nog wel naar de kerk. Dat is in de achterliggende weken vaak als verschil met de huidige situatie genoemd, nu de gemeenteleden de diensten thuis moeten volgen. En, zeiden bewoners van een verzorgingshuis over het coronavirus: ‘Tijdens de oorlog hadden we een vijand die we kenden, nu hebben we een vijand die we niet zien’.

Als een plaats werd bevrijd, konden kerkdiensten soms geen doorgang vinden. In de gemeente van Oostburg duurde die periode geruime tijd, vanwege de zware gevechten tijdens de bevrijding van westelijk Zeeuws-Vlaanderen. Bij andere ker-

Geen onheil in de stad

Op 28 maart 1945 begon de bevrijding van Oost-Nederland. De komst van de geallieerden werd met verlangen tegemoetgezien, maar ook met vrees: welke ellende zou er door de gevechten nog ontstaan? Ds. J. Fraanje kende die zorg niet. Hij was bepaald bij Psalm 46:3: ‘Geen onheil zal de stad verstoren, (...) God zal haar redden uit den nood’.

In het bevrijde zuiden vergaderde de classis Middelburg op 26 april. Ds. A. Visser wees op ‘hetgeen doorleefd is in de afgelopen tijd, waar Gods tuchtigende hand over ons volk en in het bijzonder over ons gewest was en de gevolgen van de oorlog zo ontzettend zijn, als gedacht wordt aan die provincies boven de grote rivieren, waar hongersnood is’.

Daar in bezet gebied nam Gerrie de Vries uit Woudenberg haar pen ter hand en schreef: ‘Woensdag kwam ons ter ore dat Hitler dood was en meteen dat er wapenstilstand was. Toen was ik blij en dacht: Nu is de Heere opgestaan’. Na de bevrijding noteerde ze: ‘De Heere had me beloofd dat mijn tent veilig zou zijn. Dat kwam zo gedurig terug en daar mocht ik dan weleens op pleiten. Hij heeft Zijn Woord waargemaakt, ook in de laatste oorlogsdagen’.

(wordt vervolgd)

Niet sterven, maar leven

Onder zeer bijzondere omstandigheden herdenken we '75 jaar Bevrijding'. Wie had bij de voorbereidingen voor diverse activiteiten kunnen vermoeden dat we in 2020 in omstandigheden zouden verkeren die doen denken aan een oorlogssituatie?

Onder zeer bijzondere omstandigheden herdenken we '75 jaar Bevrijding'.



B. Hooghwerff,
Klaaswaal

Onze minister-president gaf tijdens de persconferentie van 20 maart aan dat de coronacrisis mogelijk wel de grootste crisis is die onze samenleving treft sinds de Tweede Wereldoorlog. Bij oude mensen die als kind de oorlog nog hebben meegemaakt, roepen deze omstandigheden herinneringen aan de periode 1940-1945 op. 'Alleen de bombardementen ontbreken', zo wordt wel opgemerkt. Er zouden heel wat overeenkomsten kunnen worden opgesomd. Op enkele dingen wil ik in dit artikel wijzen. Het woord van de Prediker gold in 1940-1945, maar is ook tijdens de coronacrisis actueel: 'Enerlei wedervaart den rechtvaardige en den goddeloze'. Voor de rechtvaardigen die stierven, was en is de dood de weg tot het leven. Ds. M. Heikoop kwam in 1944 om door het oorlogsgeweld. 'Door de bommen getroffen', schreef Kee Hoek uit Sommelsdijk. 'Maar met dat onderscheid, dat zijn ziel aanlanden mocht in een goede haven. O, wat is dat geweest zo thuis te mogen wezen'.

De wagen van Elia

In 2020 is het coronavirus voor sommigen van Gods kinderen als de wagen van Elia waarmee ze mogen heengaan naar het land waarin niemand meer zal zeggen: Ik ben ziek. Sommigen van Gods kinderen raakten in de oorlog hun woning en bezittingen kwijt als gevolg van bombardementen. Zo werd in 1945 het boerderijtje van 'kreupele Betje' in Veen verwoest. Anderen mochten hun woning soms op wonderlijke wijze behouden. Het huis van Pleun Kleijn aan de Sionstraat (nummer 31a) in Rotterdam-Kralingen bleef gespaard bij het bombardement op 14 mei 1940. In de nabije omgeving werden hele huizenblokken verwoest. De vreselijke brand hield op, vlak bij de woning van Kleijn. Het huis naast hem bleef ook gespaard, het huis op de hoek brandde af. Nog altijd is de 'brandgrens' duidelijk zichtbaar in de Sionstraat. Kleijn heeft 'toen maar gepreekt tot de mensen en tot roem van God van het eeuwige wonder'.

In de binnenstad van Rotterdam woonde Cornelia de Vries, aan de Zwarte Paardenstraat. 'Dove Knelia' mocht geloven dat 'haar tent veilig zou wezen'. Het werd wel beproefd, maar ze is niet beschaamd uitgekomen. 'Er was geen water meer in de stad en ze moesten alles maar laten branden. Ze waren bang voor heel onze straat, want het was of er een zee kookte, zo hoog gingen die vlammen. Ik keek even buiten de deur, maar begon als een blad te beven, dat begrijpt u wel'. Haar woning bleef echter staan. 'Er is geen ruitje gebroken hoor', schreef ze op 17 juni 1940. Door genade mocht Gods Kerk wel eens over de moedbenemende omstandigheden heen zien. 'Het is overal oorlog en gevaar', schreef Aaltje Buth uit Middelharnis, 'maar in mijn hart is het vrede met God door onze Heere Jezus Christus'.

De allerschuldigste

Al Gods kinderen zagen de oorlog als een oordeel van God over Kerk, land en volk, in die volgorde. Het is treffend om te lezen in de brieven van Mientje Vrijdag uit Rijssen hoe ze zich niet boven land en volk verheft, maar zichzelf de 'allerschuldigste' noemt. 'Als de Kerk door de Heere in de schuld gebracht zal worden, dat heeft ons de Heere geleerd, we zullen er niet zo aan de kant bijliggen, maar als de voornaamste der zondaars er middenin'. De oorlog is Mientje Vrijdag en anderen van Gods kinderen 'niet onvoorziens overvallen'. Al jaren daarvoor maakte de Heere haar bekend dat Hij met Zijn oordelen zou komen. Bange nachten heeft ze doorgeemaakt. Ze mocht echter ook geloven dat de Heere in de bangste tijden 'over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zou uitstorten de Geest der genade en der gebeden'.

Het is bekend dat de Heere de bange oorlogsomstandigheden als een middel in Zijn hand heeft gebruikt tot bekering van zondaren. Mientje Vrijdag mocht nog verder zien. Vanuit Gods Woord ontving ze licht over de toekomst van de Kerk. Door alles heen zou de Heere Zijn Kerk bouwen, uit Jood en heiden. 'Aan het zo duister firmament van heden flikkert nog telkens voor ons een lichtstraal, en dat is dat welgeordeneerde en vastgestaafde verbond, dat van geen wankelen noch wijken weet. Dat opent de Heere gedurig voor ons. Daar zien we altijd nog naar uit, of die schaapjes mogen toegebracht worden, die nog tot de stal behoren'. Daartoe gebruikte de Heere ook de coronacrisis van 2020!

Een verzetsstrijder gecapituleerd

ds. J. Schipper,
Scherpenzeel

De avond voordat hij op transport werd gesteld naar Berlijn -op donderdag 11 februari 1943- zat Jan Mijnders samen met zijn verloofde in de kerk te Dordrecht. Daar preekte ds. W.C. Lamain over Hebreëën 13:5b: 'Want Hij heeft gezegd: Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten'.

Dat woord werkte zo krachtig in hem dat hij vast mocht geloven dat hij weer gezond thuis zou mogen komen. En inderdaad, Mijnders mocht door Gods sparende hand weer terugkeren.

Hij spreekt erover in een boek over Gods weldaden in oorlogstijd, "De veilige Schuilplaats in groot gevaar". Maar dan voegt hij er wel aan toe: 'Wat heb ik door een diepe weg moeten leren dat er tussen het schenken van een belofte door God en de vervulling ervan de vrijmacht Gods ligt. Wat zijn die woorden op een ingrijpende wijze beproefd'.

De nu bijna 99-jarige emerituspredikant, wonend in Barendrecht, vertelt over de ingrijpende gebeurtenissen in zijn leven, die plaatsvonden in het strafkamp in Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. In het verleden heeft hij al vaker hierover gesproken en geschreven. Maar in verband met de herdenking van de bevrijding (dit jaar 75 jaar geleden) kwamen weer verschillende verzoeken tot hem, vooral ook van jongeren, om nog eens wat te vertellen. In het Woord vooraf schrijft onze broeder: 'Enerzijds zeiden ze vanbinnen: Moet je daar nu wéér over beginnen? Anderzijds staan die vijf jaren van overheersing als met een griffie getekend in de wanden van mijn hart. En wel in het bijzonder als het gaat over de geestelijke capitulatie die de Heere krachtdadig werkte in september 1942. De dag waarop de Heere mij staande hield op mijn zondeweg en sprak: Tot hiertoe en niet verder'.

Daadzaken

In dit boek leest u eerst over wat ds. Mijnders heeft moeten en mogen erva-



ren tijdens de oorlog, waarbij hij zich steeds richt tot het opgroeiend geslacht. Dat heeft ook te maken met het feit dat hij zijn ervaringen verteld heeft aan zijn kleinzoon Leendert. Dat heeft geresulteerd in een verhaal dat veel uitgebreider is dan hetgeen in diverse eerdere publicaties is weergegeven.

Leendert is zeer nauwgezet te werk gegaan. Zo heeft hij bijvoorbeeld in Duitse archieven speurwerk verricht. Het tweede deel van het boek bestaat uit meditaties over Gods weldaden in oorlogstijd. In die

meditaties heeft ds. Mijnders steeds zijn eigen ervaringen verwerkt. Om het verband goed weer te geven, heeft hij eerst wat verteld over de jaren vóór de oorlog. Vanaf zijn kinderjaren was hij er diep van doordrongen dat er maar één volk echt gelukkig is en dat is Gods volk, maar zelf moest hij er niets van hebben. Dat leven was hem veel te benauwd. Anderzijds had hij inwendig geen rust. Op catechisatie kreeg hij onderwijs van ds. J.D. Barth. Die vertelde vrijwel na iedere catechisatieles een voorval uit het leven van Gods kinderen. Dan zei hij: 'Jongens, de Heere stelt daadzaken in het licht'. Maar ook die roepstemmen legde Jan naast zich neer.

Geloofsbeproeving

Het werd radicaal anders in zijn leven in september 1942. Zijn vader las na het eten Psalm 91: 'Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen'. Toen leerde hij wat het betekende buiten die Schuilplaats te moeten staan: sterven en God ontmoeten! Jan Mijnders ging als een afgebroken schuldenaar over de aarde. Wat was het een wonder voor hem, toen de Heere een weg ter ontkoming aanwees: Jesaja 60:1 en 2 werd op zijn ziel gebonden. En toen kwam de verplichte tewerkstelling in Duitsland. Wat een beproevingen en wat een kastijdingen! Maar door diepe, bijna onmogelijke wegen heen betoonde de Heere de Getrouwe en Onveranderlijke te zijn. Wat heeft hij het ondervonden dat de Heere een Waarmaker is van Zijn Woord, maar dan door een weg van verlies aan onze kant.

Weer opgericht

U weet dat ds. Mijnders vorig jaar werd opgenomen in Salem na een ongelukkige val. Hij kwam thuis, maar het ging niet goed. Begin dit jaar was hij zeer zwak. Hij at niet meer. Alleen zijn lippen werden nog bevochtigd. Maar veertien dagen later zat hij weer half overeind. Hij at weer. En hij sprak weer. Over een grote albederver en een getrouwhoudend God. De Heere ontferme Zich over onze oude vriend en broeder.



N.a.v. "De veilige Schuilplaats in groot gevaar", ds. J. Mijnders; uitg. Den Hertog; 140 pag., € 14,50.

IN MEMORIAM



G. Roos



J.T. van den Berg

We horen het uit de oudejaarspsalm, het gebed van Mozes in Psalm 90: 'wij brengen onze jaren door als een gedachte. Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaar, of zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaar... want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daarheen.' We móéten het weten uit de begrafenispsalm 39: 'Zie, Gij hebt mijn dagen een handbreed gesteld, en mijn leeftijd is als niets voor U; immers is een ieder mens, hoe vast hij staat, enkel ijdelheid. Sela.' We kúnnen het weten uit zoveel woorden van God en nu ook dagelijks uit de dáden van God, die Zijn woorden bevestigen: 'O HEERE, wat is de mens...?' (Psalm 144:3). En dan komt het er voor ons allen op aan dat we bij bevinding van het vervolg weten: 'wat is de mens **dat Gij hem kent...**' Vanuit Gods eeuwige vredegedachten in Christus Jezus. Tot troost in leven en sterven.

Dichterbij en verder weg vallen er slagen en komen er pijnlijk lege plaatsen, omgeven met veel verdriet en daarbij komende verdrietelijkheden. 'Midden in het leven zijn we door de dood omvangen'. Daar willen we niet aan, maar het is wel zo. In woonzorgcentra, families, gemeenten en ook kerkenraden is en komt rouw. Er worden dierbaren uitgedragen, onder allerlei beperkende omstandigheden. Ieder mensenleven is kostbaar in Góds ogen. Dus ook voor ons! Aan ieder binnen de gemeentenkring zouden we als zodanig wel een 'in memoriam' willen wijden. Het is wel opmerkelijk dat op dezelfde dag, dinsdag 21 april, twee ouderlingen zijn overleden die beiden in het kerkelijk leven veel deden, beiden in verschillende deputaatschappen zaten, beiden deel uitmaakten van beroepscommissies en die beiden meerdere keren verkozen werden in het moderamen van de Generale Synode om als ouderling-scriba het verloop van de vergaderingen vast te leggen. We memoreren hier met respect en hartelijk meelevens.

v. A.

In memoriam

ouderling G. Roos (71)

Onze vriend en broeder diende jarenlang als ouderling, eerst de gemeente van Apeldoorn en daarna van Kampen. Met de gaven die de Heere hem onmiskenbaar had geschonken, mocht hij dienstbaar zijn in de vier geledingen van ons kerkelijk leven. Plaatselijk, binnen de classis, respectievelijk Rijssen en Kampen, binnen de Particuliere Synode van het Oosten en in de Generale Synode. Daar hebben we naast hem gezeten in het moderamen. Zijn gaven op het terrein van de journalistiek en de theologie mocht hij met hart en ziel inzetten in het belang van het geheel der gemeenten, die hem lief waren. Zonder kerkistisch te zijn. Samen maakten we ook deel uit van het deputaatschap kerkrecht. Voor uitgaven als 'In (goede) orde' heeft hij bijvoorbeeld op de achtergrond heel veel werk verricht. Dat geldt voor meer kerkelijke advies- en onderzoekcommissies. Regelmatig mochten we als redactie van De Saambinder op hem een beroep doen als principieel medewerker. Want een samenbinder was hij! Bijzonder willen we hier daarom ook noemen de eindredactie van de 'Bijbel met uitleg'.

Na weken tussen hoop en vrees is hij aan de gevolgen van corona bezweken. Opmerkelijk hoe zijn vrouw en kinderen het rouwbericht beginnen. Onder het citaat van Hebréeën 11 vers 14-16 '...want Hij had hun een stad bereid' lezen we: 'Mijn geliefde man, onze lieve vader ... is na een huwelijk van 50 jaar overleden. Hij droeg veel leed om zijn dagelijkse fouten en zondig bestaan. Hij leerde echter alle dingen schade te achten om de kennis van Christus.' Daarmee is genoeg gezegd. We hopen dat zijn vrouw, die in hem voor het kerkelijk leven duidelijk offers heeft gebracht, Gods troost en nabijheid mag ontvangen. En dat zijn talrijk nageslacht zijn gedachtenis in ere mag houden. Door te gaan in zijn spoor. Het opstandingshoofdstuk 1 Korinthe 15 besluit niet tevergeefs met: 'als die weet dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere' (vers 58b). Zo staren we onze broeder Gerrit na...

In memoriam

ouderling J.T. van den Berg (77)

Deze geliefde broeder ontviel ons dus ook op dinsdag 21 april. Hoe vitaal hij ook scheen, hij stierf aan complicaties die optraden na besmetting met het coronavirus. Hij diende vele jaren met grote plichtsbetrachting de gemeente van Nunspeet als ouderling. Daarnaast mocht hij zijn gaven inzetten voor het geheel der gemeenten, in alle vier de geledingen. Hij werd als ouderling-scriba opvolger van ouderling Roos in het moderamen van de Generale Synode. Ook hij maakte deel uit van het deputaatschap kerkrecht. Sinds zijn pensionering besteedde hij daar veel tijd aan. Voor buitenstaanders is het niet voor te stellen hoeveel tijd en energie hij daaraan besteedde. En vooral de manier waarop hij dat deed. Zo principieel, integer en deskundig! Hij werkte zelfs de laatste jaren in stilte aan een proefschrift over kerkrecht. Die stilte typeert zijn bescheidenheid. Zo sloeg ik hem van dichtbij in verbondenheid gade! Hij was gepromoveerd jurist en is jarenlang lid geweest van de Tweede Kamerfractie van de SGP. Als zodanig keek ik tegen hem op. Maar dat was niet nodig, Koos bleek mijn broeder. Want vanaf zijn jonge jaren had hij gezocht naar de waarheid. Afkomstig uit de Gereformeerde Kerken had de Heere hem zoekend gemaakt. Zelf zei hij daarvan: 'Door Gods leiding in mijn leven ben ik naar de bevindelijke waarheid getrokken'. Het was merkbaar dat die hem innerlijk lief was geworden. God had hem klein gemaakt en afhankelijk gehouden. Een man, niet van veel grote woorden, maar wel met de vruchten van ootmoed en oprechtheid. Dát is wat wezenlijk samenbindt in de praktijk van het kerkelijk leven. We zullen hem daarom erg missen! Dinsdag 28 april hebben zijn vrouw en gezin hem moeten uitdragen. Maar zijn hele leven laat een blijvend getuigenis na: 'Zie, waarlijk een Israëliet, in welken geen bedrog is' (Joh. 1: 48). Dat was en blijft Góds werk. Wij worden in Psalm 37:37 opgewekt om te letten op zulke oprechten. Want het einde van hen zal vrede zijn. Vrede in het bloed des kruises.

Buigen onder het oordeel

Is de coronacrisis een oordeel van God? Dan is ook de vraag belangrijk hoe we ons ten opzichte van zo'n oordeel moeten gedragen. 'Buigen' is een Bijbels woord. Wat betekent het voor ons persoonlijk leven?

Het Griekse woord 'krisis' betekent: oordeel. Kan deze crisis een oordeel van God zijn?



ds. G.W.S. Mulder,
Ridderkerk

Het ziektebeeld van corona is ernstig, het aantal overledenen hoog. Het dagelijks leven wordt door corona beheerst. En economische schade is sinds de Tweede Wereldoorlog waarschijnlijk niet zo groot geweest als nu. Corona is echt een crisis. Het Griekse woord 'krisis' betekent: oordeel. Kan deze crisis een oordeel van God zijn? Met dat wij van een crisis spreken, geven we er dus hetzelfde woord aan als in de Bijbel wordt gebruikt. Dan is het ook goed te onderzoeken wat dit volgens Gods Woord heeft te zeggan.

Oordeel en bekering

Bij het Bijbelse woord 'oordeel' moeten we in veel gevallen denken aan een strafgericht. Denk aan 'enig kwaad, het zwaard des oordeels of pestilentie of honger' (2 Kron. 20:9). Gods Woord verbindt aan oordelen de oproep tot bekering. Dat wij boetvaardigheid zullen tonen. Dat we met

de zonde zullen breken. Hoe moet God nog méér waarschuwen om mij op de knieën te brengen? Juist bij het oordeel klinkt de genaderopstem zo ernstig en welmenend: 'Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve. Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?' (Ezech. 33:11). Oordelen boezemen schrik in. Maar ze hebben op zich geen bekerende werking. Dat doet de Heere door Zijn Woord en Geest. Niet het oordeel, maar Zijn goedertierenheid leidt tot bekering (Rom. 2:3, 4). De Heilige Geest vernieuwt het hart, vervult met de droefheid naar God die een onberouwelijke bekering werkt tot de zaligheid. Bidden om te mogen schrikken van corona, brengt niet tot de zaligheid. Juist nu moet ons gebed zijn of we met God verzoend mogen worden. We hebben

een Zaligmaker nodig. Buiten Jezus is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Voorbode van hét oordeel

Het Griekse woord 'krisis' heeft oorspronkelijk ook de betekenis van 'scheiden'. Dat is wat een rechter eigenlijk doet: hij scheidt de schuldige van de onschuldige. In het Nieuwe Testament is sprake van één groot oordeel: bij Christus' wederkomst. Wat we nu beleven, moeten we zien in dat licht (zie kanttekening 37 bij Johannes 12:31). De coronacrisis is Bijbels gezien een oefening voor het grote oordeel. Nu komt openbaar waar u straks zult staan. Misschien hoopt u dat na de coronacrisis oprechte Godsvreze in uw leven mag blijken. Maar de coronacrisis heeft al duidelijk gemaakt of er in uw leven oprechte Godsvreze is.

Er is nog een bijzonderheid aan de oordelen in de eindtijd. In de Openbaring wordt ons getekend dat dieren en mensen erdoor worden geraakt, ja, al het leven op aarde. We worden ervoor gewaarschuwd dat de orde zal veranderen, naar het schijnt zelfs de scheppingsorde. Het moet ons dus niet bevreemden dat onze zekerheden lijken weg te vallen.

Persoonlijke beleving

Het onderstreept de ernst van de omstandigheden. Denk aan onze gezinnen, onze kerken en scholen. We hebben te leven naar Gods Woord en mogen dus niet lijdelijk toezien. Zijn we 'standvastig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren?' (1 Kor. 15:58). Nu de last van het lijden drukt, wordt dit bijzonder op de proef gesteld. Is de nood te hoog? Klaagt uw krachteloosheid u aan? De Kerk verkeert in omstandigheden van de dood. Maar toch: haar Koning leeft! Hij Zelf verlene ons genadig dit door Zijn Geest te beleven. Gods Kerk wordt teruggesnoeid tot het uiterste. Wat zal er van ons terecht komen zo de HEERE ons verlaat? Geen rechten meer, alles verzondigd. Met alles wat van mezelf is, kom ik eeuwig om. Het gaat er zo scherp langs, om geleid te worden tot de Zaligmaker, Die boog onder Gods recht. 'In Zijn vernedering is Zijn oordeel weggenomen' (Hand. 8:33). De weldaden van de levende Jezus worden geschonken aan zondaren te midden van de dood. Laat het ons te doen zijn om de blijken van Gods gunst. 'Maar op dezen zal Ik zien, op den arme en verslagene van geest en die voor Mijn Woord beeft' (Jes. 66:2).

(wordt vervolgd)

Lot, Sódóm en engelen

‘Doch die mannen staken hun hand uit en deden Lot tot zich inkomen in het huis, en sloten de deur toe. En zij sloegen de mannen die aan de deur van het huis waren, met verblindheden’.

Genesis 19:10, 11

‘Maar hij vertoefde; zo grepen dan die mannen zijn hand en de hand zijner vrouw en de hand zijner twee dochters, om de verschoning des HEEREN over hem; en zij brachten hem uit en stelden hem buiten de stad’.

Genesis 19:16

Twee engelen worden door de Engel des HEEREN naar Sódóm gezonden om die plaats te verderven (Gen. 18:22, 19:13). Ze overnachten bij Lot, die onwetend engelen herbergt. Die avond en nacht maakt Sódóm de maat der ongerechtigheid vol (zie Gen. 18:21). Voor het huis van Lot verzamelen zich al de mannen van Sódóm, van de jongste tot de oudste toe. Zij eisen dat Lot zijn gasten uitbrengt. Waar het hen om gaat is duidelijk - de jongste is er al rijp voor en de oudste is nog niet verzadigd.

ds. C. Hogchem,
Aalburg

Engelen redden Lot in Sódóm

Lot gaat naar buiten en sluit de deur achter zich toe om de mannen die in zijn huis zijn te beschermen. Daarna probeert hij de bende vriendelijk van hun weerzinwekkend voornemen af te brengen. Zelfs gaat hij zo ver dat hij in zijn radeloosheid zijn dochters aanbiedt. Nee, dat lijkt - zacht gezegd - nergens op. Of wilde hij met zijn voorstel alleen duidelijk maken dat hij de mannen van Sódóm niet kwaad gezind was, wel wetend dat zij voor zijn dochters geen enkele belangstelling hadden? In elk geval helpt het allemaal niet. Dreigend en met geweld dringen de woedende Sodomieten op hem aan. Die deur moet open, desnoods open geramd. De vlamme wellust moet bevredigd. Lot is in levensgevaar. Opeens gaat de deur open. Om Lot te redden, steken de engelen hun hand uit, trekken hem naar binnen en sluiten de

deur toe (vers 10).

‘U zal geen kwaad wedervaren’, staat er in Psalm 91, ‘en geen plaag zal uw tent naderen. Want Hij zal Zijn engelen van u bevelen, dat zij u bewaren in al uw wegen’. Zo hier Lot. Hij wil zijn gasten beschermen maar wordt ondertussen door hen verlost. Door een wónder: de engelen slaan al die briesende mannen van Sódóm met verblindheden. Niet met blindheid, want dan zouden ze niets meer gezien hebben. Maar met verblindheden (meervoud), zodat ze kunnen zien als tevoren, maar tegelijk niet kunnen zien wat ze zoeken, namelijk de deur. Het gepeupel wordt door bovennatuurlijk ingrijpen ingetoemd. Ondertussen hebben ze er geen erg in dat ze met verblindheden geslagen zijn. Fel gedreven zoeken ze naar de deur, allen, uur na uur. Maar vinden niet. Zo werd Lot in Sódóm door engelen gered.

‘Laat dan ook Uw heilige engelen bij ons inkeren’, bad Coenraad Mel, ‘wanneer Uw vijanden woeden in de gevaarlijke avond van het wereldgebeuren. Laat hen ons bewaren en beschermen voor alle kwaad’.

Engelen redden Lot uit Sódóm

Lot begint te begrijpen dat de twee mannen die hem gered hebben van het geweld der goddelozen, geen gewone mannen zijn. En als ze hem zeggen dat de HEERE hen uitgezonden heeft om Sódóm te verderven, weet hij zeker dat het engelen zijn. Hij gelooft hen volkomen: het verwoestend oordeel is aanstaande. Zijn (aanstaande) schoonzonen geloven het niet, maar lachen de mateloos-ernstige boodschap weg.

Het eerste morgenrood kleurt de hemel. De engelen dringen bij Lot aan, er is geen tijd te verliezen: ‘Maak u op, neem uw huisvrouw en uw twee dochters, die voorhanden zijn, opdat gij in de ongerechtigheid dezer stad niet omkomt’ (vers 15). Maar hij vertoeft. Niet omdat hij weigert Sódóm te verlaten, maar omdat het hem moeilijk valt zijn huis en al zijn goed achter te laten. Denk er maar niet gering over. Behoort u ook bij de velen die van een oude stoel nog geen afstand kunnen doen? Toch zal Lot moeten doen als de scheepslieden, die alles over boord zetten om niet om te komen in de woedende baren. Maar hij draalt en talmt. Dan grijpen de engelen hem bij de hand en brengen hem uit. Het is een krachtige uitdrukking: bij de hand gegrepen. Om uit te laten komen dat hij als met geweld uit Sódóm moest worden gehaald. Een schijnbaar harde behandeling, maar in werkelijkheid enkel vriendelijkheid en grondeloze ontferming. Een weldaad die ook aan Lots vrouw en dochters bewezen wordt om zijnentwil (vers 16). Inmiddels is ook de Engel des HEEREN gekomen, Die tot hen zei: ‘Behoud u om uws levens wil; zie niet achter u om en sta niet op deze ganse vlakte; behoud u naar het gebergte heen, opdat gij niet omkomt’ (vers 17).

(wordt vervolgd)



Exit-strategie en de kerk

Nu het erop lijkt dat de coronacrisis over zijn hoogtepunt heen is, namen velen alvast een voorproefje op versoepeling van de maatregelen, voordat de minister-president die op 21 april had afgekondigd.

ds. W. Silfhout,
Capelle a/d IJssel

Druk wordt ook nagedacht over een exit-strategie voor de verschillende onderdelen van de samenleving. Hoe zal de anderhalvemeter samenleving er uit gaan zien? De versoepeling waarnaar werd uitgezien, is tot nu toe echter zeer beperkt en betreft hoofdzakelijk het onderwijs en de sport. Over de kerk en de kerkgang werd helaas door premier Rutte met geen woord gerept.

We willen graag terug naar normaal. We vonden het normaal dat we 's zondags naar de kerk konden. Het werd niet als bijzonder gezien dat in Nederland nog vele kerken op zondag goed bezet waren. We stonden er niet van te kijken als er nieuwe kerken konden worden gebouwd. Dat er vele kerkgebouwen moesten worden afgebroken of aan de bestemming onttrokken, ging aan de rechterflank van de gereformeerde gezindte een beetje voorbij. Dat ook onder ons sprake is van kerkverlating en de samenvoeging van gemeenten met andere gemeenten, werd nauwelijks opgemerkt.

Nieuwe normaal

Nu spreken we over het 'nieuwe normaal'. Dat is een samenleving waarin de naweën van de coronacrisis zich nog lang zullen laten gevoelen. We weten niet hoe lang de anderhalve meter afstand nog zal moeten voortduren om een nieuwe uitbraak van het virus te voorkomen.

En ondanks dat voor de kerken nog geen versoepeling van de huidige maatregelen in zicht is, denken we wel na over een exit-strategie. Hoe zal de gemeente weer kunnen samenkomen in de anderhalvemetersamenleving? Hoe kan het pastoraat functioneren? Hoe zal straks de catechese weer zijn voortgang kunnen hebben? Vele vragen zouden we er aan kunnen toevoegen. Het gaat allemaal over de tijd die voor ons ligt. Over hoe ook de kerk weer zou kunnen functioneren. Geen onbelangrijke vragen.

We vonden het normaal dat we op zondag naar de kerk konden.

Lessen

Bij alle mogelijkheden, die de komende tijd zullen worden verkend, blijft er toch iets haperen. Want al die vragen concentreren zich op de maatregelen en hoe daar op de beste wijze mee om te gaan.

We horen echter zo weinig over de lessen die we uit deze crisis moeten trekken. Trefend wordt ook in de seculiere pers erop gewezen dat alleen lessen uit deze crisis getrokken zullen worden als we de onderliggende waarheden van onze maatschappij onder ogen durven zien, als we een rigoureuze ander perspectief kunnen creëren op leven en werk, en met ons allen de vereiste omwentelingen in gang kunnen zetten. Behartigenswaardige opmerkingen, die als vanzelf brengen bij de vraag of wij iets hebben geleerd van deze crisis. Of gaan we straks na een periode van belemmeringen in ons godsdienstig bezig zijn weer over tot de orde van de dag?


Verootmoediging

In allerlei toonaarden wordt gewezen op de noodzaak van verootmoediging, van bukken en buigen onder de slaande hand van de Heere. Verootmoediging, die niet begint bij het instituut kerk, maar die begint in het persoonlijke leven. Daarom moet de vraag eigenlijk niet zijn of we er als kerk iets van geleerd hebben, maar of we er persoonlijk iets van geleerd hebben. Indien dat het geval is, zal dat ook in het kerkelijk leven beslist merkbaar zijn. Verontschuldigen kunnen we ons niet door te zeggen dat verootmoediging een zaak is die we zelf niet kunnen werken. Dat is op zichzelf waar.

Als de Heere er met het werk van Zijn Geest niet in meekomt, blijft het alleen bij woorden. Maar we mogen elkaar toch wel de vraag stellen of het ons nog drukt en bezwaart dat we de maatregelen zo gewoon gaan vinden. We zien uit naar versoepeling, en dan?

Voor Cyprianus, de bisschop van Carthago, kwam de grote epidemie van zijn tijd zelfs gelegen. In 251 beschreef hij de pest als een noodzakelijke 'opfrisser' voor het christelijk geloof: 'Deze pest, die afschuwelijk en dodelijk lijkt, is ook passend en nodig'.

Dat klinkt ons nogal vreemd in de oren. Toch zou de Heere het coronavirus ook in onze tijd kunnen gebruiken tot 'opfrissing' van het christendom. Maar dan zal die 'opfrisser' wel moeten beginnen bij mij, bij u, bij jou.

Wat is nodig? Een voortdurend gebed: 'Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden, dat zij mij brengen tot de berg van Uw heiligheid en tot Uw woning'. Dan gaat het ons niet meer alleen om de vraag hoe we zo goed mogelijk door deze crisis komen, maar om de vraag hoe onze exit zal zijn als christen en als kerk. 

'Sterven is een grote stap, een diep water'

Zijn levenseinde viel hem zwaar. Hij preekte nog vanuit een leunstoel in de kansel. Schrijven deed hij op bed. De zorgen over de depressies van zijn vrouw gingen huizenhoog. Maar Boston legde het anker van zijn ziel 'in de gaven van Christus voor zondaren, zoals ze zijn'.

J. van 't Hul,
Lieren



Het grafmonument van Thomas Boston op het kerkhof van Ettrick.

Twee maanden voor zijn dood schreef Thomas Boston aan een goede vriend, terugziende op zijn moeilijk leven: 'Hij heeft alle dingen welgedaan'. En hij kon wel aanvaarden dat de beproevingen niet zouden ophouden, totdat hij 'in het betere vaderland' zou zijn. Over het sterven schreef hij: 'Dit is een grote stap, een diep water; maar de Heere Jezus is de Opheffer van mijn hoofd'. Boston (1676-1732) had zijn eigen levensverhaal nog op schrift gesteld. Hij noemde dat 'een verslag van de dagen van ijdelheid'. Maar hij dankte God in Christus dat Hij hem tot een christen had gemaakt, al in zijn jeugd met hem had willen handelen en dat hij visser der mensen had mogen zijn. 'En ik dank God dat Hij mij heeft gesteld tot een dienaar van het Evangelie en dat Hij mij enig inzicht heeft willen geven in de leer van Zijn genade'. In het moerbeidal van deze wereld had

Boston niet veel meer gevonden dan doorns en distels. Het meeste was maar moeite en verdriet, ijdelheid en kwelling des geestes. Alle krommingen in het levenslot had hij wel zo'n beetje van binnenuit leren kennen. Nu, aan het einde van zijn dagen, wilde hij graag van alles afzien, overal overheen zien, steunen en leunen op Christus en ontbonden worden, om eeuwig bij Hem te zijn.

Preken vanuit het raam

Begin 1732 ging het preken niet meer. Maar toch wilde hij zijn gemeente nog een keer toespreken. Dat deed hij vanuit het geopende raam van de pastorie. Op de zondagen 2 en 9 april van het jaar 1732 sprak hij tot zijn volk. Het ging over de noodzakelijkheid van zelfbeproeving: 'Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt, beproeft uzelf'. De gronden van de zaligheid, zo sprak Boston vanuit het open raam, lig-

gen uitsluitend in 'het geloof der werking Gods, in de vereniging met Christus en in een zaligmakend belang in Hem. Beproof u dus, opdat ge u niet zou bedriegen voor de eeuwigheid!'

In de Heere Jezus, als de Bedienaar van het verbond, vond Boston in zijn laatste dagen 'een bekwame Loods, om ons door diepe wateren te sturen'.

Op zaterdag 20 mei 1732 haalden de hemelse wagens Boston op om hem thuis te brengen. Zijn zoon schreef daarover: 'Het behaagde zijn Meester hem thuis te roepen, om de eeuwige sabbat te vieren in die plaats waar geen inwoner meer zal zeggen: Ik ben ziek'.

Kerkhof te Ettrick

Op het oude kerkhof van Ettrick Kirk, midden tussen de heuvels en ver van de bewoonde wereld, werd hij begraven. Het was de plaats waar hij zo vaak gezegende avondmaalsdiensten uit de hemel had ontvangen. Tussen de graven had bij het rondgaan van brood en beker de hemel vaak laag gehangen. Zulke zondagen waren voor hem Elims in de wildernis geweest, oases van vrede in een woestijn van moeite.

Zijn vriend Gabriel Wilson leidde de rouwdienst. Groot was het verdriet onder het volk dat hij had gediend. Hoevele malen had hij met zijn gemeenteleden -meest maar keuterboertjes en schapenfokkers- op dit kerkhof gestaan, rond graf en baar. Hoe vaak zonk hier reeds een kist het donker van de aarde tegemoet. Op dit kerkhof had hij vier van zijn eigen kinderen begraven, Ebenezer (vijf maanden oud), opnieuw een Ebenezer (twee maanden oud), Thomas (twee jaar oud) en het dochtertje Catharine (bijna een jaar oud). Van die vier kinderen had vader Boston mogen zeggen: 'Niemand van hen is verloren gegaan. Ik zal ze allen weerzien in de dag der opstanding'.

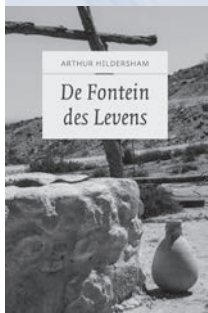
Grafmonument

Bostons grafmonument staat nog steeds op het kerkhof van Ettricks Kirk, bemost, verweerd en verwaarloosd. De letters zijn nog maar nauwelijks leesbaar: 'Als een getuigenis van achting voor de eerw. Thomas Boston senior, wiens persoonlijk karakter ten hoogste eerbiedwaardig was, wiens openbare dienst door velen gezegend werd, en wiens waardevolle geschriften veel hebben bijgedragen aan de bevordering van het ware christendom'.

(wordt vervolgd)



Boekennieuws



"De Fontein des Levens", Arthur Hildersham; uitg. Brevier i.s.m. Stichting Gereformeerd Erfgoed; 495 blz., € 26,95.

De Fontein des Levens

Onder de puriteinen is Arthur Hildersham niet de meest bekende. Hij groeide op binnen de Rooms-Katholieke Kerk, was door zijn ouders bestemd voor het priesterschap. Maar Gods gedachten waren hoger dan die van deze ouders. Hildersham kwam niet terecht op het priesterseminarie, maar op de universiteit van Cambridge, waar hij de predikantenopleiding volgde. Binnen de Church of England had Hildersham het erg moeilijk, toch is hij deze kerk altijd trouw gebleven.

Het leven van Hildersham staat beschreven in een mooie schets van dr. W.J. op 't Hof, als Voorwoord in het boek "De Fontein des Levens". In dit kostelijke boek behandelt Hildersham als een begenadigd Schriftgeleerde het gesprek tussen Jezus en de Samaritaanse vrouw uit Johannes 4.

Hildersham doet dat grondig, in 76 overdenkingen. Aan de hand van de zielslegeringen van de Samaritaanse vrouw beschrijft Hildersham de toestand van de mens vóór de wedergeboorte: hij wordt geplaagd door een onverzadigbare dorst naar aardse dingen, is onrein en vuil, is zo dor en onvruchtbaar als de woestijn, onbekwaam om iets goeds te doen, enzovoorts. Het is alleen de Geest Die kan bevrijden van slaafse vrees en van begeerte naar de dingen van beneden, Die kan reinigen van alle onreinheid en water des levens doet begeren. Hildersham eindigt zijn boek met

het geven van kenmerken - hij deed het dus ook - aan de hand waarvan de lezer kan beproeven of zijn zekerheid in Gods gunst is en of de gevonden vrede gegrond is in het ware geloof.

Gaandeweg geeft de auteur, soms ook wel los van Johannes 4, veel geestelijk onderwijs en praktische lessen, bijvoorbeeld over het bijgeloof van Rome, over het persoonlijke gebed en de openbare eredienst, of over dagen van donkerheid die Gods kind kan ervaren, als de geestelijke oefeningen zijn opgedroogd: 'Hoewel zo'n gelovige geen gevoel heeft van Gods liefde voor hem, heeft hij nochtans God lief en wenst hij Hem te behagen en te eren. (...) Het is als bij iemand die in het natuurlijk leven dood schijnt te zijn. Zolang deze nog ademt, zich beweegt, iets hoort of iets dergelijks, weten we dat hij nog leeft. Zo gaat het hier ook!'

J. van 't Hul, Lieren



"Niet sterven maar leven. Getuigenissen van Gods kinderen in de Tweede Wereldoorlog", B. Hooghwerff; uitg. Den Hertog; 169 pag., € 17,90.

Niet sterven maar leven. Getuigenissen van Gods kinderen in de Tweede Wereldoorlog

Hoofdonderwijzer J. van Bochove moest een keuze maken: voor of tegen de NSB. 'Als u tegen bent, druk ik hier op de knop. Dan komen ze u ophalen en ziet u uw vrouw en kinderen nooit meer terug', zei de Duitse officier die hem verhoorde. Van Bochove kreeg vrijmoedigheid om te antwoorden: 'Er is een man geweest in uw land die zei dat het niet goed is als een mens iets doet wat tegen zijn geweten ingaat. Die man heette Maarten Luther'. De reactie was onverwacht: de officier stond op, gaf Van Bochove een hand en zei: 'Ik heb respect voor u. U kunt gaan!'

Kort daarna moest Van Bochove onderduiken. Zo bracht ds. R. Kok hem onder bij zijn zwager A. Klaassen in Elst (Gld.). Van Bochove overleefde de oorlog. Vanaf 1929 was hij diaken in Zeist, totdat hij op 3 januari 1953 vanwege zijn gezondheid zijn ambt neerlegde. In september in dat jaar overleed hij.

Een beschrijving van zijn oorlogservaringen is nu opgenomen in een lezenswaardig boek over "Getuigenissen van Gods kinderen in de Tweede Wereldoorlog". Daarin wordt ook beschreven wat H. ter Haar-Vrijdag (bekend als Mientje Vrijdag) schreef over het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Cornelia de Vries beschreef hoe ze het bombardement dat de Rotterdamse binnenstad in puin legde, had overleefd. De Haagse ouderling J. van Beveren werd in Nijmegen gespaard tijdens het 'vergissingsbombardement'.

Alexander Rippe, een bekeerde Jood, kwam terug uit Kamp Westerbork, terwijl velen van zijn volksgenoten werden weggevoerd naar een vernietigingskamp. Na de bevrijding werden er veel dankstonden gehouden. Over een dienst in Rotterdam is vermeld: 'Ds. D. Chr. Overduin had maar niet een gewoon oranjestrikje op, maar een kokarde zoals de politiepaarden die droegen op feestdagen. Het eerste vers dat werd opgegeven was Psalm 126:1: Wanneer de Heer' uit 's vijands macht...! Dat was ook de tekst van de prediking. Maar men was zo bewogen en zo vernederd voor Gods aangezicht, dat het zingen halverwege dat psalmvers overging in een gewezen: het werd daar een Bochim... Een rechte dankstond kan eigenlijk alleen maar uit de vernedering worden gehouden!'

L. Vogelaar, Scherpenzeel

Kerknieuws

VERGADERING PS ZUID-WEST UITGESTELD

De geplande vergadering van de Particuliere Synode Zuid-West op donderdag 7 mei zal vanwege de huidige omstandigheden niet doorgaan maar tot een later te bepalen moment worden uitgesteld. Ook de bidstond, op 6 mei, gaat niet door.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 223: Het nieuwe telefoonnummer van W.H.G. Schumacher, preekregelaar te Nieuwer ter Aa, is: 030-2765791.

SERIE: 'GODS WOORD GAAT VOORT'

Helaas kan de zendingsdag in 2020 niet doorgaan. Sinds 1957 wordt de zendingsdag jaarlijks georganiseerd en niet eerder kwam het voor dat de dag geannuleerd moest worden. Het deputaatschap heeft zich met medewerkers van het zendingsbureau bezonnen op een alternatief voor deze dag.

Met ingang van 8 mei publiceren we wekelijks een programmaonderdeel van de zendingsdag op www.zgg.nl. Het thema van deze

videoserie is 'Gods Woord gaat voort'. Er zijn meditatieve bijdragen, filmbberichten vanuit drie van de zendingsvelden en de serie sluit af met 'Namens ons' op 20 juni. In die laatste aflevering wordt ook het jaarverslag over 2019 gepresenteerd. In de bijdragen is veel (historisch) beeldmateriaal van de velden verwerkt. Graag nodigen we u uit om de website te bezoeken en de bijdragen te bekijken. Elk gemeentelid op het thuisfront van de zending heeft drie taken. Bezinning op de zendingsopdracht, (biddend) meeleven met de werkers die namens u(!) zijn uitgegaan en het bijeenbrengen van financiën om het zendingswerk mogelijk te maken. We hopen u door de online bijdragen te stimuleren om ook in deze moeilijke tijd het zendingswerk niet te vergeten.

Zending Gereformeerde Gemeenten

Berichten

FOTO'S OMSLAG DE SAAMBINDER

We streven ernaar om foto's van alle gemeenten op alfabetische volgorde op de voorpagina van De Saambinder te plaatsen. Bij verbouwingen of andere werkzaamheden wordt daarmee echter gewacht totdat deze zijn afgerond. Daarnaast leidt de coronapandemie er op sommige plaatsen toe dat het interieur enigszins is aangepast. Ook deze gemeenten komen later aan de beurt.

Redactie

SAAMBINDER-MEDEWERKER J.P. SINKE KONINKLIJK ONDSCHIEDEN

Onze geliefde broeder J.P. Sinke ontving een koninklijke onderscheiding als ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Deze werd hem tot onze vreugde toegekend vanwege zijn activiteiten als wethouder van de Zeeuwse

gemeente Reimerswaal, als diaken in Krabbenrijke, als medewerker aan Kerkelijk



Nieuws van de classes Goes en Tholen. Deze aanvraag is ook door ons als redactie van De Saambinder van harte ondersteund vanwege zijn trouwe inzet voor ons blad. Elke week verzorgt Sinke al jaren geheel belangeloos de beeldbepalende voorpagina van ons kerkblad. Hij reist daarvoor het land door, om contacten te leggen en foto's te maken. Hij verzorgt ook de bijbehorende tekst met informatie of een stukje kerkhistorie. Drie jaar lang heeft hij gezorgd voor exterieur-foto's van alle kerkgebouwen van onze gemeenten. Op dit moment zorgt hij voor interieur-foto's. Sinke is - samen met onze vormgever Cees Deelen - aan het nadenken over het vervolg hierop, want deze opzet wordt breed gewaardeerd. Elke gemeente komt aan de beurt, waardoor week aan week de naam van ons blad wordt onderstreept: ál de gemeenten samenbinden. De toekenning van de koninklijke onderscheiding onderstreept deze brede waardering. De Koning der koningen verlene onze broeder de blijken van Zijn gunst!

v. A.

GOD HEEFT DE ZIJNEN MAAR
WEINIG TIJD GEGUND OM
ZIJN GENADE GROOT TE
MAKEN. WANDEL DAAROM
WAARDIG ZIJN EVANGELIE!

JOHN BUNYAN

Kerkdiensten

ZONDAG 3 MEI 2020

Aagtekerke 18.30 uur ds. S. Maljaars; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. C.A. van Dieren; Barneveld-Centrum 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen(in Dorpskerk) 11.30 en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.30 uur stud. J. Beens; Berkenwoude 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 15.00 uur stud. J. Beens; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 10.00 uur ds. H. van der Heiden en 15.30 uur stud. P.C. Vlot; Deventer 15.30 uur ds. J.B. Huisman; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. P.D. den Haan; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 19.00 uur ds. M.H. Schot; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur stud. L. van der Kuijl; 's-Gravenzande 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Groningen 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 18.00 uur stud. P.J. de Raaf; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Hoedekenskerke 16.30 uur ds. C. Harinck; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Houten 18.45 uur ds. B. Labee; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kamperland 14.30 uur ds. D. de Wit; Katwijk aan Zee 10.00 uur stud. P.C. Vlot; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 14.00 uur stud. L. van der Kuijl en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Kruijningen 9.30 en 14.00 uur ds. A.P. Baaijens; Leerdam 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Leiderdorp 19.00 uur ds. H. Brons; Lelystad 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.00 uur ds. G. van Manen; Marknesse 19.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Meeuwen 15.00 uur

ds. H.J. Agteresch; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 14.30 uur ds. K. Boeder; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; Naaldwijk 19.00 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. H. van der Heiden; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur stud. P.J. de Raaf; Nieuwe-Tonge 14.30 uur ds. H.A. van Zetten; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Nisse 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Poederroijen 14.30 uur ds. F. Mulder; Poortugaal 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Puttershoek 10.00 uur ds. W. Silfhout en 15.00 uur ds. F. Mulder; Rheden 10.00 en 18.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slijkerveer 9.30 uur ds. J. Driessen en 14.45 uur ds. W.A. Zondag; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Centrum 16.00 uur ds. H. van der Heiden; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenzeel 18.30 uur ds. W. Visscher; Slidrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. W. Visscher en 15.30 uur ds. P. Mulder; Spijkenisse 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 19.00 uur stud. P.C. Vlot; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.00 uur ds. A. Schreuder en 14.30 uur ds. S.W. Janse; Tholen 18.30 uur ds. M. Blok; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Utrecht 10.00 en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 10.00 uur ds. C. Harinck en 16.30 uur ds. A.P. Baaijens; Waarde 14.00 uur ds. G.J. Baan; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Woerden 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 18.30 uur ds. M. Joosse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eckeveld; Zoetermeer 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

DINSDAG 5 MEI 2020

Ede 19.30 uur ds. M. Joosse; Kruijningen 19.30

uur (herdenkingsdienst) stud. L. van der Kuijl; Slidrecht 19.45 uur (herdenkingsdienst) ds. A.T. Huijser; Urk 19.30 uur stud. J. Beens.

WOENSDAG 6 MEI 2020

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. J. van Laar; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur stud. P.J. de Raaf; Dordrecht 19.45 uur ds. W.A. Zondag; Hoofddorp 19.45 uur ds. J.J. van Eckeveld; Hoogeveen 19.30 uur ds. W. Mouw; Kamperland 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. A.A. Brugge; Leiderdorp 19.30 uur ds. G. Pater; Meeuwen 19.30 uur ds. F. Mulder; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. J.B. Huisman; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Opheusden 19.30 uur (voor de zending) ds. G. van Manen; Poederroijen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Poortvliet 19.30 uur ds. W. Harinck; Ridderkerk 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur stud. J. Beens; Scherpenzeel 20.00 uur ds. J. Schipper; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Beens.

DONDERDAG 7 MEI 2020

Aalst 19.30 uur ds. D. de Wit; Alblasterdam 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. M. Joosse; Barneveld-Zuid 15.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. S. Maljaars; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Kortgene 19.30 uur ds. A. Schot; Nieuwer ter Aa 19.30 uur ds. W.J. Karels; Oostkapelle 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Pater.

VRIJDAG 8 MEI 2020

Kootwijkerbroek 13.15 uur (huw.bev.) ds. G. Beens; Nieuw-Beijerland 14.15 uur (huw.bev.) ds. A.T. Huijser.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 3 MEI 2020

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur evang. M. Vos; Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 11.30 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

'Want ik weet, mijn Verlosser leeft.'
Job 19:25a

Heden mocht ingaan in de vreugde zijns Heeren, mijn zeer geliefde zorgzame man en onze lieve, meelevende vader en grootvader, in de leeftijd van 77 jaar,

Jacobus Teunis van den Berg

echtgenoot van Janneke Witvliet

's-Gravenhage, 18 september 1942

Utrecht, 21 april 2020



23 mei 1973

- Nunspeet: J. van den Berg - Witvliet
Gouda: Hanneke en Frank van Hoepen - Van den Berg
Hannah, Tharah
Houten: Tjaco en Crista van den Berg - Van den Berg
Emma, Anne-Sophie, Rachel, Kors, Isa
Almere: Annemarie en Arjen ten Brinke - Van den Berg
Anna, Lisandra, Maria, Markus, Micha
Harderwijk: Peter en Janneke van den Berg - De Bruin
Joost, David, Samuël

Smithstraat 24
8071 KW Nunspeet

De begrafenis heeft plaats gevonden op dinsdag 28 april jl. op de Algemene Begraafplaats aan de Van Oordtstraat in Nunspeet-West.

De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn
Spreuken 10:7a

Met diepe ontroering hebben wij er kennis van genomen dat door de Heere uit dit leven is weggenomen onze geliefde broeder en zeer gewaardeerde mede-deputaat

J.T. van den Berg

Vanaf 2002 maakte hij deel uit van ons deputaatschap, bijna vanaf het begin als secretaris. Wij gedenken zijn deskundige arbeid in dankbaarheid.

De Heere gedenke zijn vrouw en (klein)kinderen genadig met Zijn vertroosting en ondersteuning.

Deputaatschap Kerkrecht
ds. P. Mulder, voorzitter

Te huur gevraagd zelfstandige woonruimte voor een werkende jongeman van 22 jaar in (de omgeving van) **Sliedrecht**. Tel: 06-15465765

'Het is geschied.'
Openbaring 21:6

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Nunspeet geeft met droefheid kennis dat de Heere, in de hope des eeuwigen levens, uit het midden van de gemeente heeft weggenomen de heer

Jacobus Teunis van den Berg

in de leeftijd van 77 jaar.

Gedurende de jaren 1977 tot en met 2018 heeft hij onze gemeente met de hem geschonken gaven, in alle getrouwheid en bescheidenheid mogen dienen. Eerst 3 jaar in het ambt van diaken en daarna 39 jaar in het ambt van ouderling. Aan zijn vaderlijke vriendschap bewaren wij een onvergetelijke herinnering.

De Heere gedenke mw. J. van den Berg-Witvliet, haar kinderen en kleinkinderen in dit grote verlies en heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, ds. A. Schot, preses
E.G. Polinder, scriba

Nunspeet, 21 april 2020

Siloah
ZORGGROEP SIRJON

vacature
Begeleider wonen
Beth-San Moerkapelle
(uren in overleg)

werkenbij.siloah.nl

Want die zulke dingen zeggen, betonen duidelijk, dat zij een vaderland zoeken. En indien zij aan dat vaderland gedacht hadden, van hetwelk zij uitgegaan waren, zij zouden tijd gehad hebben, om weder te keren; maar nu zijn zij begerig naar een beter, dat is, naar het hemelse. Daarom schaamt Zich God hunner niet, om hun God genaamd te worden; want Hij had hun een stad bereid.

Hebreeën 11:14-16

Mijn geliefde man, onze lieve vader, opa en overgrootvader

Gerrit Roos

is na een huwelijk van 50 jaar op 71-jarige leeftijd overleden. Hij droeg veel leed om zijn dagelijkse fouten en zondig bestaan. Hij leerde echter alle dingen schade te achten om de kennis van Christus.

- Kampen: N. Roos - Stark
Barneveld: Peter Roos en Henriëtte Roos - 't Lam
Gortel: Frans Jan Roos en Gertrude Roos - Mulder
Tanja en Jonathan (David), Alieke en Jelis, Gerjan en Nienke, Bernt, Pieter, Frans, Rinco, Christian & Gerina
Apeldoorn: Klaas Roos
Denise, Jochem en Nathalie, Nathan, Norah
Yerseke: Rens Roos
Sarah, Gerson, Naomi
Amersfoort: Daniël Roos en Carolien Roos - Brandemann
Niek, Marije, Josh, Noah
Radio Kootwijk: Leendert Roos en Jacoline Roos - van Heteren
Zevenhuizen (ZH): Gerrit Roos en Nelly Roos - Daudey
Jacob, Thirza, Jafitah, Jedidjah, Elnathan
Apeldoorn: David Knibbe en Annegreet Knibbe - Roos
Elise
Coaldale, AB (Can.): Conrad Vanessen en Gertrude Vanessen - Roos
Cooper, Tiffany

21 april 2020
Populierenstraat 20
8266 BK Kampen

De begrafenis heeft plaats gevonden op zaterdag 25 april jl. op de Algemene Begraafplaats aan de Bovenbroeksweg in Kampen.

Want dit verderfelijke moet onverderfelijke aandoen, en dit sterfelijke moet onsterfelijke aandoen. En wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijke aangedaan hebben, en dit sterfelijke zal onsterfelijke aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden dat geschreven is: De dood is verslonden tot overwinning.

1 Kor. 15:53 en 54

Met ontroering heeft de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Apeldoorn kennisgenomen van het overlijden van zijn oud-ambtsbroeder

Gerrit Roos

echtgenoot van Nieske Stark

in de leeftijd van 71 jaar.

Van 1979 tot 2002 en van 2004 tot 2005 heeft hij met de liefde van zijn hart en in alle getrouwheid de gemeente mogen dienen in het ambt van ouderling. De Heere gedenke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen, alsook alle andere achtergebleven betrekkingen in dit verlies en heilige deze roepstem aan onze harten.

Namens de kerkenraad, ds. R.A.M. Visser, preses
M.J. den Haan, scriba

21 april 2020

Te huur in R'dam: royaal app. met eigen kamer voor 2 studenten / werkenden (m/v).
Tel. 0658817123.



Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen



Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Conflictbemiddeling d.m.v. Mediation voor zakelijk en privé.

Drs. J.C. de Jonge, gecertificeerd 'Psycholoog - Mediator NIP'.



Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
www.dejonge-consultancy.nl

Last van pollen: tranende, jeukende ogen, niesbuien, loopneus, verstopte neus?

Neem **Betaguard** van Neolife.
Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl
kortingscode KV2020

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Veenendaal Rhenen



Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

“LUISTER NAAR ELKE PREEK ALSOF DE EEUWIGHEID ERVAN AFHANGT.

THOMAS BOSTON

**STEUNEN WAAR
HET NODIG IS**



Vast gelopen of hulp nodig? Worden de zorgen te groot of het verdriet te zwaar? Bloei Psychosociale Hulpverlening biedt hulp wanneer het even niet meer gaat en staat open voor iedereen die ondersteuning, advies of begeleiding wenst.

Ik bied begeleiding aan kinderen, jongeren en volwassenen. In de ondersteuning richt ik mij o.a. op:

- Familie/relatieproblemen
- Persoonlijke problemen
- Rouw en verlies

Kijk voor het uitgebreide aanbod op www.bloeihulpverlening.nl of bel naar 06-36462176 en maak vrijblijvend een gratis kennismakingsgesprek.

Dorathé van Leeuwen
Haydnstraat 19
3906CS Veenendaal



*Begrafenisonderneming
de Jongh*

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Topkwaliteit PVC & Laminaatvloeren.
Zelf leggen of onze legservice.
Gratis advies en demo bij u thuis.
06-19557166 info@devloerenkoning.nl



**Praktijk
den Uijl**

- ✓ HULPVERLENING
- ✓ COACHING
- ✓ TRAINING
- ✓ TOERUSTING

Nieuwkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke
T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars



Onder de vereniging tot het verstrekken van christelijk basisonderwijs op gereformeerde grondslag ressorteren drie basisscholen en drie peuterspeelzalen: de Eben-Haëzerschool en de Rehobothschool te Opheusden en de Sébaschool te Ochten.

Organisatiestructuur
De VCOG en de SVEG (peuterspeelzalen) worden aangestuurd door een directeur-bestuurder, die lid is van het Dagelijks Bestuur, waarin twee bestuurders vrijwillig participeren. De toezichthoudende taak is belegd bij het Toezichthoudend Bestuur. Vanwege het vertrek van de huidige directeur-bestuurder zoekt de VCOG en de SVEG (peuterspeelzalen) per 1 augustus 2020 D.V. een nieuwe

Directeur-Bestuurder (+ 0,5 fte)
die met passie leiding kan geven aan de organisatie.

Functie-informatie
De directeur-bestuurder:

- is bestuurlijk verantwoordelijk voor zowel de VCOG als de SVEG;
- geeft leiding aan het managementteam, dat bestaat uit de schooldirectie;
- neemt besluiten in overleg met het Dagelijks Bestuur;
- legt verantwoording af aan het Toezichthoudend Bestuur.

Wij vragen:

- een innerlijke verbondenheid met het reformatorisch onderwijs;
- bij voorkeur lid van de (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Nederland);
- een HBO+ werk- en denkniveau met aantoonbare bestuurs- en managementervaring;
- relevante kennis van onderwijs en management van het onderwijs, alsmede van financieel beleid;
- een ervaren netwerker met uitstekende sociale vaardigheden;
- goede mondelinge en schriftelijke uitdrukingsvaardigheden.

Wij bieden:

- een boeiende, afwisselende baan in een aantrekkelijke werkomgeving;
- een passend salaris en uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden.

Het uitgebreide functieprofiel kunt u downloaden via onze website: www.eh-opheusden.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot de heer A.J. Mauritz, lid Dagelijks Bestuur (tel.nr. 06-53910829). Wij ontvangen uw sollicitatie, voorzien van uw CV, graag uiterlijk 16 mei 2020 per email via vcog@eh-opheusden.nl



De specialist in het milieubewust isoleren van uw woning

**PROFIJT
ISOLATIE**

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Driestar hogeschool



#datisdriestar

GESPREKJES TUSSENDOR

MAKEN MIJN DAG LEUK

Maarten Achterberg, student Leraar Nederlands



ONLINE
OPEN AVONDEN

12 mei

- pedagogiek
- AD-opleiding Pedagogisch Educatief Professional
- masters
- pabo deeltijd

14 mei

- lerarenopleidingen voortgezet onderwijs

MEER INFORMATIE EN AANMELDEN:
www.driestar-hogeschool.nl/webinars

Vers van de imker!

- Propolis
- Honing
- Royal Jelly
- Keelgelei
- Honey Vital+

En nog veel meer
gezond lekkers...!

Kijk en bestel op HONINGONLINE.NL

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Vrijstaande woning met 3 slaapkamers
te huur nabij Kootwijkerbroek voor
max. 2 jaar. Tel. 0653405696



Boekhandel Van Velzen

Dorpsstraat 83 - Krabbendijke
Tel. 0113-506173 / 501402

www.velzenbv.nl - ljmeeuwsen@velzenbv.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@klikSAFE.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@klikSAFE.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@klikSAFE.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.



Oorlog op de Grebbeberg!

Wat is de Tweede Wereldoorlog verschrikkelijk geweest! Dit jaar herdenken we dat Nederland 75 jaar geleden bevrijd werd. Ik wil jullie een echt gebeurd verhaal doorgeven van een jongen die moest vechten bij Rhenen op de Grebbeberg.

Jan woont in Barneveld. Hij weet dat hij opgeroepen zal worden om mee te vechten tegen de Duitsers. Op een dag komt dat bericht ook: 'Alle soldaten worden opgeroepen!' Jan schrikt erg en zegt: 'Als de strijd op de Grebbeberg losbrandt, zien jullie me niet meer terug'. Vader doet nog een gebed aan tafel. Als Jan vertrekt, zegt hij: 'Vader, hoe moet het nu met mij als het echt oorlog wordt?' Vader geeft als antwoord dat de oordelen komen, omdat het volk alles heeft verzondigd. Dan klinkt het: 'Vader, bid voor mij!' Vader ziet de angst in de ogen van Jan. Hij belooft: 'We zullen je opdragen aan de genadetroon, jongen!'.

De oorlog begint op 10 mei. Al snel is de strijd op en rond de Grebbeberg in volle gang. De Duitsers doden veel Nederlanders. Ook Jan wordt gedood. Na de strijd op de Grebbeberg wacht vader in spanning op Jan. Maar dan krijgt vader een boodschap van de Heere: 'Waar is mijn zoon, en is hij nog levend?'.

'Mijn zoon was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden!' Vader weet het: Jan komt niet meer thuis, hij is nu eeuwig Thuis. Vader hoort later dat Jan op de vierde dag, 13 mei 1940, gesneuveld is.

Ga eens naar de erebegraafplaats op de Grebbeberg en zoek het graf van Jan Goor. Je vindt zijn graf op de tweede rij rechts, bijna achteraan. Jan is wel gestorven, maar mag nu eeuwig leven bij de Heere. Mag jij ook weten dat je verloren bent, maar dat de Heere jou gevonden heeft?



D. VAN WIJNGAARDEN, VEENENDAAL

ELSKE WAARHEEN?

IS HECTOR OOK AL STIL? 'KOM, IK ZAL EENS VOOR DE KOFFIE GAAN ZORGEN', VERBREEKT OMA DE STILTE. TOCH BLIJFT ZE ZITTEN.

Hoort opa wat ze zei? 'Wat is het stil, hè, zo zonder onze Elske'. Oma gaat er meteen op in. 'Heel erg stil. En nu is ze pas een dag weg. Ach, wat mis ik dat kind... Ons leven werd ineens zo anders en nu is alles weer als vanouds'.

'Als vanouds? Nee, we weten nu dat we een kleindochter hebben. Als we het beleven mogen, zal ze in oktober weer een week bij ons zijn. We kunnen nu naar elke vakantie uitkijken'. Zegt opa dit als een bemoediging? Even is het stil. In de verte loeit een koe en wat dichterbij kwetteren een stelletje mussen, vechtend om een stukje brood.

Dan begint oma weer te praten: 'Ik hoop dat ze ons niet zal vergeten en veel blijft komen. Maar soms ben ik daar zo bang voor. Ze krijgt nu een heel ander leven. Alles zal daar anders zijn. Zal ze het bij ons niet saai gaan vinden? Maar waar ik het bangste voor ben: zal Elske het volhouden om in de Bijbel te blijven lezen? Daarin staat ze nu helemaal alleen'. Oma's stem trilt en ze zwijgt. 'Wij weten het niet, Bets. Onze Els was er helemaal in opgevoed en zij koos voor de wereld'.

Elske is er niet in opgevoed en toch las ze al uit de Bijbel toen ze nog samen met Willem was. Ik houd heel veel van Elske, niet alleen omdat het een kind is van onze Els, maar vooral omdat ze zo kinderlijk in de Heere gelooft. Dat ontroerde me altijd zo. Heel vaak moet ik denken: wat zou het toch een heel groot wonder zijn als ons kleinkind een kind van de Heere mocht wezen'.

Ds. Labee over:

Worstelen van Jakob

Wilt u iets schrijven over het worstelen van Jakob met God?

De onbekende Man

De vraagsteller vroeg zich af of het echt 'lichamelijk' worstelen was of dat het meer een 'geestelijk' worstelen was van Jakob met God. Al lezend in de geschiedenissen van Jakob was ook opgevallen dat hij (!), dat is Jakob, bij de geboorte van de derde zoon van Lea, hem de naam Levi gaf. Waarom toch?

Over de laatste vraag kunnen we kort zijn: ongetwijfeld 'proeven' we hier iets van de nood van Jakobs' leven. Hij heeft eenvoudig gedaan wat zijn vrouw Lea begeerde. Noem hem Levi, want 'nu zal zich ditmaal mijn man bij mij voegen, dewijl ik hem drie zonen gebaard heb' (Gen. 29:34b). Jakob heeft maar gedaan wat zijn vrouw Lea begeerde...

Maar de nood van Jakob is nooit groter geweest dan in die nacht aan de rivier de Jabbok. Nadrukkelijk moeten we stellen dat niet Jakob worstelde met God, maar dat God worstelde met Jakob! De Heilige Schrift laat ons weten: 'en een Man worstelde met hem, totdat de dageraad opging' (Gen. 32:24b). Jakob staat als het ware bij de grens van het Beloofde Land. Daar wordt naar zijn naam gevraagd en moet hij zijn 'paspoort' laten zien. De toegang wordt hem belet, want er ligt nog zoveel schuld. Schuld jegens Ezau, allereerst schuld tegen God. Zowel letterlijk als geestelijk begint dan die worsteling. Niemand minder dan de Zoon van God in

menselijke gedaante grijpt hem aan. Tijdens die bange worsteling denken we dat Jakob gewaar moet zijn geworden Wie hem aangreep.

Lezer(es), bent u, ben jij al eens aangegrepen door een heilig en rechtvaardig God? O, dan blijft er van ons leven en loven, beleven en geloven niets over. Maar wonderlijk: 'En toen Hij zag, dat Hij hem niet overmocht, roerde Hij het gewricht zijner heup aan...' (25b). De Man, Die de schuldige zondaar de weg versperde, spaart de zondaar. Bij de Jabbok schittert dat geheim: Jakob heb Ik liefgehad! God kan Zijn eigen werk nooit tenietdoen vanwege het eeuwige welbehagen. De sterke God gaf de zwakke - weliswaar dapper worstelende - Jakob kracht. Tegelijk zal Jakob levenslang weten hoe zwak hij is. De kanttekening (37) legt vers 25b zo uit: 'Dit is menselijkerwijze gesproken. De Heere Zich voegende naar de menselijke zwakheid, laat Zich overwinnen, om Jakob te verzekeren van een goede uitkomst over het aanstaande gevaar; maar Hij kwetst hem ook, opdat Hij hem leerde gevoelen zijn eigen zwakheid'.

De onverdiende zegen

Als het vervolgens daagt in het oosten, begeert de Engel des Heeren weg te gaan. Op dat moment horen we waar het Jakob om te doen is: 'Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent' (26b). Eigenlijk horen we hier waar het Jakob zijn leven lang om te doen is geweest: de verbondszeugen. Ten diepste ging het deze kreupelganger om de beloofde Messias. Er is veel over Jakob te zeggen, maar dat oprechte verlangen tekent toch zijn gehele leven. Dan vraagt de Man hoe zijn naam is. Zou Jakob niet onmiddellijk hebben gedacht aan dat ogenblik dat hij met bedrog knielde bij zijn oude vader Izak? Twintig jaar geleden gaf hij zich uit voor Ezau en ontving hij op listige wijze de eerstgeboortezegen. Nu komt hij eerlijk voor de dag als Jakob, een onwaardige die nergens meer recht op had. Wat moet het geweest zijn toen in de morgenschemering de zegen verkregen werd! Na die onvergetelijke nacht vervult een heerlijke vrede zijn ziel. 'En Jakob noemde den naam dier plaats Pniël: Want, zeide hij, ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest. En de zon rees hem op...' (30b, 31a).

De Jabbok



VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.